Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tiende Afdeling)

21. marts 2019*

»Præjudiciel forelæggelse – betalingstjenester i det indre marked – direktiv 2007/64/EF – artikel 74, stk. 2 – ordre om betaling ved bankoverførsel – ukorrekt entydig identifikationskode angivet af betaleren – gennemførelse af betalingstransaktionen på grundlag af den entydige identifikationskode – ansvar for betalingsmodtagerens udbyder af betalingstjenester«

I sag C-245/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Tribunale ordinario di Udine (retten i Udine, Italien) ved afgørelse af 30. marts 2018, indgået til Domstolen den 9. april 2018, i sagen:

Tecnoservice Int. Srl, under konkurs,

mod

Poste Italiane SpA,

har

DOMSTOLEN (Tiende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, C. Lycourgos, og dommerne E. Juhász og I. Jarukaitis (refererende dommer),

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Poste Italiane SpA ved avvocatessa A. Fratini,

– den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocati dello Stato F. Subrani og A. Collabolletta,

– den tjekkiske regering ved M. Smolek, J. Vláčil og O. Serdula, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved H. Tserepa-Lacombe og V. Di Bucci, som befuldmægtigede,

* Processprog: italiensk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 74 og 75 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/64/EF af 13. november 2007 om betalingstjenester i det indre marked og om ændring af direktiv 97/7/EF, 2002/65/EF, 2005/60/EF og 2006/48/EF og om ophævelse af direktiv 97/5/EF (EUT 2007, L 319, s. 1).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Tecnoservice Int. Srl., under konkurs (herefter »Tecnoservice«) og Poste Italiane SpA vedrørende et pengebeløb, der blev betalt til en forkert betalingsmodtager, som følge af, at den af betaleren angivne entydige identifikationskode var ukorrekt.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Følgende fremgår af 40., 43. og 48. betragtning til direktiv 2007/64:

»(40) Det er af afgørende betydning for en fuldt integreret straight-through processing af betalinger og for retssikkerheden hvad angår opfyldelsen af eventuelle underliggende forpligtelser mellem brugere af betalingstjenesten, at hele det beløb betaleren overfører, bør krediteres betalingsmodtagerens konto. […]

[…]

(43) For at gøre betalinger i [Den Europæiske Union] mere effektive bør der for alle betalingsordrer, der initieres af betaleren, og som foretages i euro eller i en valuta i en medlemsstat uden for euroområdet, herunder kredittransaktioner og pengeoverførsler, gælde en maksimal gennemførelsestid på én dag. […] Da de nationale betalingsinfrastrukturer imidlertid ofte er særdeles effektive, bør medlemsstaterne om nødvendigt kunne beholde eller fastsætte bestemmelser om en kortere gennemførelsestid end en arbejdsdag for at undgå en forringelse af det nuværende serviceniveau.

[…]

(48) Det bør være muligt for udbyderen af betalingstjenester utvetydigt at præcisere, hvilke oplysninger der er nødvendige for at gennemføre en betalingsordre korrekt. For at undgå opsplitning og for ikke at sætte indførelsen af integrerede betalingssystemer i [Unionen] på spil, bør medlemsstaterne på den anden side ikke have mulighed for at kræve en særlig identifikationskode for betalingstransaktioner. Dette bør dog ikke afholde medlemsstaterne fra at kræve, at betalerens udbyder af betalingstjenester handler med den nødvendige omhu og, når det er teknisk muligt og ikke kræver manuel intervention, kontrollerer sammenhængen med den entydige identifikationskode og, når der ikke er sammenhæng med den entydige identifikationskode, afviser en betalingsordre og underretter betaleren herom. Udbyderens ansvar bør være begrænset til en pligt til at gennemføre betalingstransaktionen korrekt i overensstemmelse med betalingsordren fra brugeren af betalingstjenesten.«

4 Dette direktivs artikel 4 bestemmer:

»I dette direktiv forstås ved:

[…]

5) »betalingstransaktion«: handling, der initieres af en betaler eller en betalingsmodtager med henblik på at indbetale, overføre eller hæve midler uden hensyn til eventuelle underliggende forpligtelser mellem betaleren og betalingsmodtageren

[…]

21) »entydig identifikationskode«: kombination af bogstaver, tal eller symboler, som udbyderen af betalingstjenester oplyser til brugeren af betalingstjenester, og som brugeren af betalingstjenester skal angive for utvetydigt at identificere den anden bruger af betalingstjenester og/eller dennes betalingskonto med henblik på en betalingstransaktion

[…]«

5 Kapitel 2 med overskriften »Enkeltstående betalingstransaktioner«, der er indeholdt i nævnte direktivs afsnit III, omfatter direktivets artikel 37 med overskriften »Oplysninger og betingelser«. Artikel 37, stk. 1, bestemmer:

»Medlemsstaterne sikrer, at følgende oplysninger og betingelser meddeles eller stilles til rådighed for brugeren af betalingstjenester:

a) præcisering af de oplysninger eller den entydige identifikationskode, som brugeren af betalingstjenester skal anvende, for at en betalingsordre kan gennemføres korrekt

[…]«

6 Kapitel 3 med overskriften »Rammeaftaler«, som indgår i direktivets afsnit III, omfatter direktivets artikel 42 med overskriften »Oplysninger og betingelser«. Artikel 42 har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne sikrer, at følgende oplysninger og betingelser meddeles brugeren af betalingstjenester:

[…]

2) vedrørende brug af betalingstjenester:

[…]

b) præcisering af de oplysninger eller den entydige identifikationskode, som brugeren af betalingstjenester skal anvende, for at en betalingsordre kan gennemføres korrekt

[…]«

7 Artikel 74 i direktiv 2007/64 med overskriften »Ukorrekte entydige identifikationskoder« bestemmer:

»1. Hvis en betalingsordre gennemføres i overensstemmelse med den entydige identifikationskode, betragtes betalingsordren som gennemført korrekt i forhold til den betalingsmodtager, der er oplyst i den entydige identifikationskode.

2. Hvis den entydige identifikationskode, som brugeren af betalingstjenester har angivet, er ukorrekt, er udbyderen af betalingstjenester ikke ansvarlig i henhold til artikel 75 for manglende gennemførelse eller mangelfuld gennemførelse af betalingstransaktionen.

Betalerens udbyder af betalingstjenester skal imidlertid gøre en rimelig indsats for at inddrive de midler, der var involveret i betalingstransaktionen.

[…]

3. Hvis brugeren af betalingstjenester giver flere oplysninger end dem, der er anført i artikel 37, stk. 1, litra a), eller artikel 42, nr. 2), litra b), er udbyderen af betalingstjenester kun ansvarlig for gennemførelsen af betalingstransaktioner i overensstemmelse med den entydige identifikationskode, som brugeren af betalingstjenesten har angivet.«

8 Dette direktivs artikel 75 med overskriften »Manglende eller mangelfuld gennemførelse« fastsætter i det væsentlige i stk. 1 og 2, at det heri fastlagte ansvar gælder »uanset […] artikel 74, stk. 2 og 3« i nævnte direktiv.

Italiensk ret

9 Direktiv 2007/64 blev gennemført i italiensk ret ved decreto legislativo n. 11, recante attuazione della direttiva 2007/64/CE (lovdekret nr. 11 om gennemførelse af direktiv 2007/64/EF) af 27. januar 2010 (almindeligt tillæg til GURI nr. 36 af 13.2.2010, herefter »lovdekret nr. 11/2010«).

10 Artikel 24 og 25 i lovdekret nr. 11/2010 gennemførte artikel 74 og 75 i direktiv 2007/64 i form af en næsten identisk gengivelse af deres ordlyd.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

11 Den 3. august 2015 afgav en af Tecnoservices debitorer en ordre til sin bank om ved bankoverførsel at foretage en betaling til dette selskab ved at kreditere en postgirokonto hos Poste Italiane, der var identificeret med en entydig identifikationskode som omhandlet i artikel 4, nr. 21), i direktiv 2007/64, dvs. et internationalt bankkontonummer (herefter et »IBAN-nummer«). Navnet på den påtænkte betalingsmodtager, dvs. Tecnoservice, var tillige oplyst i betalingsordren.

12 Betalingen blev overført til den konto, som svarede til dette IBAN-nummer. Imidlertid viste det sig, at overførslen blev foretaget til en anden person end Tecnoservice, der derfor aldrig modtog det beløb, som dette selskab havde til gode.

13 Tecnoservice har ved den forelæggende ret, Tribunale ordinario di Udine (retten i Udine, Italien), anlagt et søgsmål mod Poste Italiane med påstand om, at det fastslås, at Poste Italiane ifalder ansvar for ikke at have kontrolleret, om det af ordregiveren angivne IBAN-nummer svarede til betalingsmodtagerens navn. Poste Italiane tillod således, at det omhandlede beløb blev betalt til en forkert modtager, på trods af, at der var tilstrækkelige oplysninger til at fastslå, at den entydige identifikationskode var ukorrekt.

14 Poste Italiane vedkender sig ikke noget ansvar, eftersom selskabet foretog overførslen til den konto, som svarede til det af ordregiveren oplyste IBAN-nummer, og mener ikke at have haft pligt til at gennemføre nogen yderligere kontrol.

15 Den forelæggende ret har i så henseende anført, at bestemmelserne i direktiv 2007/64 i det væsentlige fastsætter, at en betalingsordre, der gennemføres i overensstemmelse med den entydige identifikationskode, betragtes som gennemført korrekt.

16 Imidlertid kan artikel 74 og 75 i direktiv 2007/64, og dermed de relevante bestemmelser i national lovgivning, efter den forelæggende rets opfattelse fortolkes på to forskellige måder.

17 Ifølge den første fortolkning finder disse to artikler udelukkende anvendelse på forholdet mellem betaleren og dennes bank og ikke også på forholdet mellem betalingsmodtagerens bank og andre berørte parter, såsom ordregiveren, den egentlige betalingsmodtager eller den ukorrekte betalingsmodtager. I så fald bør man i dette andet forhold kun anvende de nationale bestemmelser, som ofte hviler på andre og bredere ansvarsbestemmelser end de bestemmelser, som er fastsat i direktivet.

18 Ifølge den anden fortolkning finder de to artikler anvendelse på betalingstransaktioner betragtet som helhed, idet de også omfatter betalingsmodtagerens banks adfærd. I så fald bærer også betalingsmodtagerens udbyder af betalingstjenester et ansvar, som er umiddelbart og udelukkende forbundet med anvendelsen af det IBAN-nummer, som ordregiveren har oplyst.

19 Herved har den forelæggende ret bemærket, at de organisationer, der har til opgave at træffe voldgiftsafgørelser i tvister inden for rammerne af Arbitro Bancario e Finanziario (voldgiftsret i tvister inden for bank- og finanssektoren, Italien), har vedtaget indbyrdes modstridende afgørelser på området, men at det organ, der sørger for koordineringen mellem disse organisationer har udtalt, at det tilslutter sig den anden fortolkning.

20 På denne baggrund har Tribunale Ordinario di Udine (retten i Udine) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 74 og 75 i direktiv [2007/64], i den affattelse, der var gældende den 3. august 2015, og hvis bestemmelser om forpligtelser og grænser for ansvaret for betalingstjenesteudbyderen er gennemført i italiensk lovgivning ved artikel 24 og 25 i lovdekret nr. [11/2010], fortolkes således, at de kun finder anvendelse på betalingstjenesteudbyderen for den person, der bestiller betalingstransaktionen, eller således, at de også finder anvendelse på betalingsmodtagerens betalingstjenesteudbyder?

Om det præjudicielle spørgsmål

21 Den forelæggende ret ønsker med sit spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om artikel 74 og 75 i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at begrænsningen af betalingstjenesteudbyderens ansvar – når en betalingsordre gennemføres i overensstemmelse med den af brugeren af betalingstjenesten angivne entydige identifikationskode, som ikke svarer til navnet på den betalingsmodtager, som denne bruger har angivet – udelukkende finder anvendelse på ordregiverens udbyder af betalingstjenester eller også finder anvendelse på modtagerens udbyder af betalingstjenester.

22 Det bemærkes, at artikel 74, stk. 1, i direktiv 2007/64 fastsætter, at »[h]vis en betalingsordre gennemføres i overensstemmelse med den entydige identifikationskode, betragtes betalingsordren som gennemført korrekt i forhold til den betalingsmodtager, der er oplyst i den entydige identifikationskode«. Artikel 74, stk. 2, første afsnit, præciserer, at »[h]vis den entydige identifikationskode, som brugeren af betalingstjenester har angivet, er ukorrekt, er udbyderen af betalingstjenester ikke ansvarlig i henhold til artikel 75 for manglende gennemførelse eller mangelfuld gennemførelse af betalingstransaktionen«.

23 Det skal således bemærkes, at for så vidt som det fremgår af sagsakterne for Domstolen, at den forelæggende rets tvivl i det væsentlige vedrører fortolkningen af artikel 74, stk. 2, i direktiv 2007/64, der specifikt omhandler det tilfælde, hvor den af betalingstjenestebrugeren angivne entydige identifikationskode er ukorrekt, er det tilstrækkeligt at fortolke denne bestemmelse for at give den forelæggende ret et brugbart svar.

24 I overensstemmelse med Domstolens faste praksis skal der ved fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse ikke blot tages hensyn til dennes ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og til de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af (dom af 2.9.2015, Surmačs, C-127/14, EU:C:2015:522, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis, og af 16.11.2016, DHL Express (Austria), C-2/15, EU:C:2016:880, præmis 19).

25 I det foreliggende tilfælde må det konstateres, at ordlyden af artikel 74, stk. 2. første afsnit, i direktiv 2007/64, der kun anvender udtrykket »udbyderen af betalingstjenester«, ikke sondrer mellem forskellige betalingstjenesteudbydere. Henset til denne ordlyd finder den ansvarsbegrænsning, som er fastsat i denne bestemmelse, således anvendelse på hver af de betalingstjenesteudbydere, som deltager i transaktionen, og ikke udelukkende på én af dem.

26 Denne ordlydsfortolkning støttes af den sammenhæng, hvori bestemmelsen indgår. For det første defineres »betalingstransaktion« med henblik på anvendelsen af direktiv 2007/64 i direktivets artikel 4, nr. 5), som en handling, der »initieres af en betaler eller en betalingsmodtager« med henblik på at indbetale, overføre eller hæve midler uden hensyn til eventuelle underliggende forpligtelser mellem betaleren og betalingsmodtageren. Det fremgår således af denne definition, at begrebet »betalingstransaktion« sigter til en samlet og entydig handling mellem betaleren og betalingsmodtageren og ikke udelukkende til hvert enkelt forhold mellem betaleren henholdsvis betalingsmodtageren og hver deres betalingstjenesteudbyder.

27 For det andet pålægger artikel 74, stk. 2, andet afsnit, i direktiv 2007/64 alene »betalerens udbyder af betalingstjenester« at gøre en rimelig indsats for at inddrive de midler, der var involveret i betalingstransaktionen. Såfremt EU-lovgiver havde ønsket at begrænse virkningerne af artikel 74, stk. 2, første afsnit, i direktiv 2007/64 for så vidt angår betalinger gennemført i overensstemmelse med en entydig identifikationskode angivet af brugeren, ville EU-lovgiver således også have præciseret dette i denne bestemmelse.

28 Desuden har den fortolkning af artikel 74, stk. 2, i direktiv 2007/64, som er omhandlet i denne doms præmis 25, tillige støtte i dette direktivs formål. Det bemærkes således, at det fremgår af 40. betragtning til direktiv 2007/64, at dette bl.a. har til formål at sikre en fuldt integreret straight-through processing af betalinger, og af 43. betragtning, at direktivet skal gøre betalinger hurtigere og mere effektive. Disse formål om automatisk behandling og hurtige betalinger opfyldes bedst ved en fortolkning af denne bestemmelse, der begrænser såvel ansvaret for betalerens udbyder af betalingstjenester som ansvaret for modtagerens udbyder af betalingstjenester, hvilket således fritager disse tjenesteydere for pligten til at kontrollere, om den af betalingstjenestebrugeren angivne entydige identifikationskode også svarer til den person, der er benævnt som betalingsmodtager.

29 I øvrigt bemærkes, at 48. betragtning til direktiv 2007/64 ganske vist præciserer, at medlemsstaterne ikke afholdes fra, når det er teknisk muligt og ikke kræver manuel intervention, at fastsætte en pligt for »betalerens« udbyder af betalingstjenester til at udvise omhu. Imidlertid er det uden at sondre mellem de to kategorier af tjenesteydere, at det i betragtningen angives, at ansvaret for udbyderen af betalingstjenester bør være begrænset til at gennemføre betalingstransaktionen korrekt i overensstemmelse med den betalingsordre, som er afgivet af brugeren af betalingstjenesten.

30 Det følger af samtlige ovenstående betragtninger, at det forelagte spørgsmål skal besvares med, at artikel 74, stk. 2, i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at når en betalingsordre gennemføres i overensstemmelse med den af brugeren af betalingstjenesten angivne entydige identifikationskode,

som ikke svarer til navnet på den betalingsmodtager, som denne bruger har angivet, finder den begrænsning af betalingstjenesteudbyderens ansvar, der er fastsat i denne bestemmelse, både anvendelse på betalerens udbyder af betalingstjenester og på betalingsmodtagerens udbyder af betalingstjenester.

Sagsomkostninger

31 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tiende Afdeling) for ret:

Artikel 74, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/64/EF af 13. november 2007 om betalingstjenester i det indre marked og om ændring af direktiv 97/7/EF, 2002/65/EF, 2005/60/EF og 2006/48/EF og om ophævelse af direktiv 97/5/EF skal fortolkes således, at når en betalingsordre gennemføres i overensstemmelse med den af brugeren af betalingstjenesten angivne entydige identifikationskode, som ikke svarer til navnet på den betalingsmodtager, som denne bruger har angivet, finder den begrænsning af betalingstjenesteudbyderens ansvar, der er fastsat i denne bestemmelse, både anvendelse på betalerens udbyder af betalingstjenester og på betalingsmodtagerens udbyder af betalingstjenester.

Underskrifter